

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scripturae. De Ecclesia Catholica, Et Eivs Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

Torres, Francisco de

Coloniae Agrippinae, 1580

VD16 ZV 18729

Capvt XIX. De Canone sexto Synodi Nicenae & de particula [...], quomodo non similitudine[m], vt Antonius contendit, sed causam significet, & quomodo id [pro]betur testimonijs ab ipso pro se citatis: ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

erat, quàm pontificem Romanum, maximum Episcoporum dicere? Sed pergit Antonius refutare obiecta sibi.

C A P V T XIX.

De Canone sexto Synodi Nicenæ & de particula ἐπειδή, quomodo non similitudinē, vt Antonius contendit, sed causam significet, & quomodo id probetur testimonijs ab ipso pro se citatis: itē explicatio & probatio philosophica significare causam hanc particulam in Canone Niceno. & verbi ἐπειδὴ interpretatio. & quomodo ratione boni ordinis, ad quem confitetur Antonius spectasse Canonem Nicenum, idem Antonius redarguitur multipliciter, & quā multis modis Ecclesiam prodat, cum ad ius humanum reuocat primatum Episcopi Romani. item de vetustissimo statuto Synodi Carthagin. non prouocandi ad pontificem, quomodo illud Cyprianus intellexerit ipso interprete, & alijs episcopis Africanis interpretibus.

Vòd autē (inquit) sextum Canonē Nicenæ Synodi, eludere voluisti ex particula ἐπειδή, qua dicis causā efficientem significari: id verò minus etiā est, quàm Sophisticū; licet ante te Pamelius idē tētauerit. Disce vero à grāmaticis, quid

Quomodo ἐπειδή non similitudinem & exemplum significet, si cur Antonius iudis in Græcis litteris falso affirmat, & quomodo suis exemplis ex scriptura peritis redarguatur. Quomodo sicut dicit Antonius significare ἐπειδή si similitudinem, & exemplum, sic potest

ἐπειδή differat à διότι. Cæterū, qui non perspiciat similitudinē, & exemplum, nō autem causam efficientē proponi? habet, inquit Canō, etiā ipso Pamelio citante, Episcopus Alexandrinus Libyæ, & Pentapolis potestatem, quoniam & Romano hæc est consuetudo, hic ἐπειδή nō causam efficientē significat, sed rationē similitudinis, nempe vt simili iure vtatur Episcopus Alexandrinus, itemque Antiochenus, quo Romanus vtī cōsueuit. Qui ad Grāmaticos prouocasti, vt negares significare causā ἐπειδή, cur nō citasti testem vnū saltem Grammaticū, qui dixerit, significare similitudinē? & ponī pro ὡς, ὡς ὡς, καὶ ὡς, καὶ ὡς, velut, sicut, quem admodū; hæc enim & alia eiusmodi, sunt similitudinis, vel exempli. Aut rursus si nemine reperire potuisti, alioqui testimoniū eius produxisses, cur nō produxit te tyronē in Græcis me ad Grāmaticos prouocare? sed omittamus Grāmaticos, qui te oēs condemnant, nullus .n. dicit, quod tu, similitudinē, & exemplum significare ἐπειδή; ego ad testimonia, qua tu cōtra te recitasti, & ad academiā tuā te prouoco; cū Lucas ait, vt tu etiā dicis, visū esse sibi cōscribere historiā euāgelicā, quoniam multi aggressi essent eandē narrationē cōponere, sic .n. tu scribis, an nō plane causā scribendi declarat vox ἐπειδή, qua Latinis est quoniam? quis vnquā dixit, quoniam, similitudinē, aut exemplū significare? verū hic è Græco huius proœmij Lucæ euāgelistæ eruditissimā interpretationē Photij Cōstantinopolitani. Hoc proœmij, inquit, duo habet capita, alterū est cōmendatio eorū, qui ante te cōscripserant euāgelij, vt Matthai, & Marci; alterū, causā propter quā ad scri-

scribendū accesserit. Quia vero dixit, aggressi sunt siue tentarūt; Grace est ἐπεχει
 ἤσαν, qđ verbū in eos cōuenire potest, qui audacter, & temerarie aliquid capes-
 sunt; & in eos, qui considerate, & religiose; idcirco duplicem correctionē adhibet
 verbo, vna est ex eo, quod ait, aggressi sunt narrationē rerū, qua nobis certa sūt;
 altera est ex eo, qđ ait, sicut nobis tradiderūt & c. qui enim hac duo seruant in ag-
 grediendis narrationibus, recte illi quidē, & legitime, ac reuerētur aggre-
 diuntur, veritatē promittentes ἀδιδάκτω πληροφορία, & auctoritate eorū, qui tra-
 diderunt, sicut Historia cōmendantes, ac suadentes. et paulo post, quia vero, qua
 absq; scripto tradita erāt, facile poterāt aut obliuione deleri, aut malitia depra-
 uari, idcirco qui suis oculis viderūt, & ministri verbi fuerūt, primi, quod illis tra-
 ditū erat, cunctis scripserūt. Verū Lucas quidē & Marcus sicut acceperunt, ita
 tradiderunt; alij vero nōnulli neq; de quibus certi essent, neq; qua acceperunt ab
 hijs, qui viderūt; neq; sicut acceperāt ab ijs, à quibus acceperāt, sed sicut audaci,
 & improba mēte acti sunt, ita aggressi sunt narrare, qua cōfinxerunt, cuiusmodi
 est euangeliū, qđ dicitur secundū Aegyptios, & secundū xii. & alia huiusmodi.
 Lucas ergo post quā cōmendauit diligentia euangelistarū, eodē studio, & propo-
 sito se ait accedere ad scribendū, & eadē, qua illi ratione & causa. Vt enim qua si-
 bi tradita acceperūt, & quemadmodū acceperūt, ita scripserūt, sic Lucas quia à
 principio ἠκολούθησεν, id est, sectatus est, & quēadmodū sectatus est, ita ad scri-
 bendū animū applicuit. Itaq; nō discrepat ab illis, sed cōfirmat potius. Altera scri-
 bendi causa extitit, quod, cum Theophilum quēdam effecisset verē Theophilum,
 id est, dei studiosum, eidemq; absq; scripto doctrinā fidei tradidisset, auditu aut
 tantum percepisse non erat iūtū, idcirco qua docuerat verbis, scripto firmavit; ac
 litteris custodita huic Theophilo reliquit; & per eum cuncto orbi. Ergo qui
 hunc antecesserunt euangelista, cum nihil de se prefati sint, huic videntur testi-
 monium de se reliquisse; qui etiam causam, cur post illos scripserit, declarat. Ha-
 stenus Photius. En Antoni testimonium grauisimū eruditissimi auctoris, significa-
 re causam ἐπειδὴ hoc loco, quem tu contra te citasti, non intelligens quid dice-
 res, quod passim tibi accidit. Quia n. ab ijs, qui viderant, μετὰ τὴν πλοῆν πληροφο-
 ρίας didicerat Lucas euangeliū, accessit ad scribendū, magistri igitur fuerūt
 causa efficiens doctrina eius; & ipse ab illis doctus, fuit causa efficiens sua scriptio-
 nis, causa vero finalis, qua primū mouit, fuit, quā idem explicauit, & proposuit,
 cū ait, visum est tibi scribere ex ordine optime Theophile, vt cognoscas eorū ver-
 borū, de quibus eruditus es, veritatē. Sed quid hic moror? habemus reū consiten-
 tē, tu confiteris ἐπειδὴ quoniā, significare hic; quoniā verò similitudinē, & exēplū
 significare probandū tibi erat: aut certe, nō quoniā, sed aliter interpretari debui-
 sti. Et miror, cū sem p soleas sine vlla necessitate aut vtilitate nouā è Graco inter-
 ptationē in nouo testamēto asserre, qđ nostra tibi sordet, cur hic, cū te necessitas
 sed causē

idē dicere
 de coniu-
 cione
 quoniam
 apud La-
 tinos.
 Proemij
 Lucę euā-
 gelistę in-
 terpreta-
 tio Photij
 Const. e-
 ruditiſſi-
 ma.

Demon-
 stratio ſi-
 gnificare
 in proce-
 mio Lucę
 Euangeli-
 stę causā
 ἐπειδὴ.
 Quomō-
 do ipse
 met An-
 tonius cō-
 fitetur,
 ἐπειδὴ nō
 similitu-
 dinem &
 exemplū,
 vt prius
 dixerat, &
 docere
 volebat,
 sed causē

significare, quod negauerat; si quidem fatetur significare quoniam. sibi itaque nesciens, & nolens repugnat, dum non intelligit quod loquitur.

Demonstratio ex alio loco in actis Apost ab Antonio citato, significare in actis non similitudinem ut ipse probare volebat; sed causam, quod negabat.

urgeret, hanc occasionem necessariam aliter vertendi prætermisisti? rent asti tu quidem bone Antoni, quis dubitet? sed non successit. Alius locus, quem citasti, est act. 13. Paulus, inquis, conuertit se ad gentes, quoniam Iudæi reijciebant Euangelium. Hic quod est *ἡ αἰτία*, quod tu etiam fateris significare quoniam, & reeque quidem fateris, ne alio teste quam te ipso ad vincendam causam opus sit. Interroga tu academiam tuam an sit ullus in ea, qui statim ut audiat hic, conuersos esse apostolos ad gentes, quoniam Iudæi Euangelium reijciebant, intelligat, reijcere Iudæos Euangelium, causam extitisse prædicandi euangelium gentibus? hæc causa reijciendi Euangelium adiuuauit apostolos ad prædicandum statim gentibus, relictis Iudæis, ut sic carnem suam, ut Antonio post. ad Romanos scripsit, id est, Iudæos ad emulandum prouocarent. Hic erat finis propositus, sicut apost. ait; illorum enim delictio salus est gentibus, ut illos æmulentur; ex reiectione igitur euangelij facta à Iudæis tanquam ex causa sine qua non, quæ numeratur causa adiuuans. prædicatio Euangelij manauit ad gentes. quomodo ergo hic illud, quoniam, Græcè *ἡ αἰτία*, similitudinem, & exemplum significare dices? occasionem fortasse dices, hoc enim tertium addidisti. Ac omne, quod per occasionem fit, quod sine occasione non fieret, causam habet eam occasionem. quidquid enim est, sine quo non contingit fieri, quod fit, causa est: sic tradit Clem. Alex. lib. VIII. Stromatum de causis, cuius hæc sunt verba ad verbum de Græco expressa. Tertius locus est 1. Cor. 15. quoniam per hominem mors, per hominem quoque resurrectio mortuorum. hunc locum interpretans Theophylactus, Chrysostomus, ut fere solet, sequutus, sic scripsit in suis Commen. *αἰτίαν προσίδησι, δι᾿ ἧς πῆρεται τὰ εἰρημμένα. δει γὰρ αὐτὴν νικῆσαι τὴν νικηθεῖσαν φύσιν, ἢ τὸν κατὰ ἐπιθυμίαν αὐτὸν ἐκείνου.* id est, causam adiungit, quæ cõfirmat, quæ dicta sunt, oportebat enim, inquit, ut natura, quæ victa fuerat, vinceret; & homo deiectus, superaret. Causa igitur, cur Christus resurrexit, fuit casus, & mors hominis, etenim quia mortuus est homo propter peccatum, Christus mortuus est, ut eum redimeret, & à morte, in quam ceciderat, eriperet: & quia mortuus est Christus, qui peccatum

catum non facerat, neque facere poterat, idcirco à morte detineri
 non potuit, quin potius solutis doloribus inferni, à quibus detine-
 ri non potuit, vt dixit beatus Petrus, resurrexit. Causam igitur
 significabat hic $\epsilon\tau\epsilon\iota\delta\eta$. Sed quia tu ad Grammaticos me misisti, vt
 ab eis discerem, quid $\epsilon\tau\epsilon\iota\delta\eta$ differat à $\delta\iota\omicron\tau\eta$, Ego rursus ad Gram-
 maticos, & ad Philosophos te remitto. Idem Clemens in eodem li-
 bro sic ait, $\alpha\gamma\eta\omicron\nu\ \&\ \pi\alpha\iota\tau\iota\kappa\omicron\nu\ \tau\epsilon\tau\omicron\ \pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha\varsigma\ \epsilon\sigma\iota\ \&\ \delta\iota\omicron\ \epsilon\iota\ \delta\epsilon\tau\eta\ \epsilon\sigma\iota\ \delta\iota\omicron$, $\delta\upsilon$
 $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha\varsigma\ \tau\epsilon\tau\omicron\ \alpha\gamma\eta\omicron\nu$. quod causa, inquit, est, & efficiens, idem om-
 nino est propter quod, non tamen si quid est propter quod, idem erit
 prorsus etiam causa. Multa enim, inquit, concurrunt ad vnum ef-
 fectum, propter quæ perfititur opus, sed non sunt omnia caussa. Fi-
 lios. n. non occidisset Medea, nisi fuisset irata; neque fuisset irata,
 nisi labor asscet Z elotyria; neque fuisset Z elotyria, nisi amasset;
 nec amasset, nisi Iason Cholcos nauigasset; neq; Cholcos nauigasset,
 nisi Argo fuisset ædificata; nec Argo fuisset ædificata, nisi ligna
 fuissent scissa ex Pelio. In his omnibus cum sit aliqui $\delta\iota\omicron$, id est
 propter quod, non tamen sunt omnia cause cædis filiorum, sed sola
 Medea. Hactenus $\epsilon\tau\epsilon\iota\delta\eta$ non differt à $\delta\iota\omicron\tau\eta$. Sed veniamus tan-
 dem ad Canonem Nicenum, & doceamus, quomodo $\epsilon\tau\epsilon\iota\delta\eta$ causam
 in eo significet. At tu, inquis, egregie causarum scrutator, ϵ
 non animaduertis, quàm inepte causam efficientem in ϵ
 hoc Canone scrutaris. Quænam enim vnquam efficiens ϵ
 causa effectum tam alienum genuerit? ita potius cõclu- ϵ
 dendum fuit ex tua sententia, quandoquidem Episco- ϵ
 pus Rom. habebat principatum in omnes Ecclesias, A- ϵ
 lexandrinum, & Antiochenum episcopum ipsi quoque ϵ
 subijciendum esse, cum tamen ille canon Nicenus tres ϵ
 illos episcopos suis finibus distinctos esse iubeat. Vide- ϵ
 mus igitur an tu potius sis egregie ignarus causarum, qui me irri- ϵ
 dendo egregium scrutatorem causarum vocas. Cum canon Nice- ϵ
 nus sancit, vt episcopus Alexandrinus Egypti, Libyæ, & Pen- ϵ
 tapolis potestatem habeat, quoniam & episcopo Romano hæc est ϵ
 consuetudo &c. quid hoc sibi velit, quod de consuetudine episcopi ϵ
 Romani dicit, interpretatus est Nicolaus primus in epi ϵ . illa

longa ad Michaelem Imperatorem, neque veritus est, ne quis ei obijceret, interpretari in causa sua testimonium Synodi Nicenae, et si ego non nitar nunc contra te disputans, auctoritate eius, quae est alioqui maxima, ut sanctissimi, & eruditissimi pontificis, sed ratione ex intima Philosophia ducta: itaq; ait, demique si instituta Nicenae Synodi diligenter inspiciantur, inuenietur profectò, quia Romanae Ecclesiae nullum eadem Synodus contulit incrementum, sed potius ex eius forma, quod Alexandrinae Ecclesiae tribueret particulariter, sumpsit exemplum. Synodus igitur Nicena intus in potestatem Ecclesiae, & eius consuetudinem, & quam in formam, & exemplum, dedit Alexandrinae Ecclesiae potestatem, quam habet, & Antiochena item. Fuit igitur Ecclesia Romana causa ex-

Quomodo
Ecclesia Ro-
mana fuit
causa exem-
plar dandi
potestatem
Ecclesiae A-
lexandrinae,
& Antioche-
nae, & ad eam
causam de-
clarandam
accommodata
est coniun-
ctio τῶν ἰδίων

emplaris dandi illam potestatem Ecclesiae Alexandrinae, & illam aliam Antiochena. Et ad hanc causam declarandam adhibita est illa coniunctio τῶν ἰδίων. Credo te non ignorare, cum sis egregius Philosophus, quod Arist. tuus libro VII. primae Philosophiae tradit, ex forma valetudinis, quae est in anima medici, fieri sanitatem, & ex domo, quae est in anima artificis, fieri domum. Et paulo post, τὸ δὲ πρῶτον, καὶ ὅθεν ἀρχεται ἡ κίνησις τῆς ὑγιαινεύουσας, ἐστὶ μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ δευτέρου ἐστὶ τὸ ἐν τῇ ψυχῇ, efficiens, inquit, & unde incipit motus, quae ad valetudinem itur, si ab arte, forma est, quae est in anima. Itaq;

Quomodo
causa exem-
plar ad
causam effi-
cientem per-
tinet, & re-
fertur au-
tore Ari-
stotele.

sicut forma quae est in agente naturali, ad efficientiam causae efficiens pertinet, neq; facit diuersum genus causae; sic forma, quae est in anima operantis ex arte, non facit genus quintum causae exemplaris separatam ab illis quatuor, quas in physicis Arist. tradit, sed pertinet ad plenam rationem causae efficientis. Itaq; sicut calor ignis est causa efficiens caloris in aqua, licet sit forma ignis, sic domus in anima artificis est forma eius, & efficiens causa domus materiatae. Ob hanc causam definiens idem Aristoteles libro secundo Physicorum causam formalem, eam vocat εἶδος καὶ παράδειγμα, id est, formam, & exemplar. Cum igitur ait Synodus Nicena, habeat Episcopus Alexandrinus potestatem & c. quia hoc etiam est consuetum Episcopo Romano, et si quid diceret, non intellexisti, recte dixisti, significare hic τὸ ἰσῶν ἰδίων similitudinem, id est,

id est,

id est, similem formam, & exemplum. Forma enim, & exemplum potestatis, quam habet pontifex Romanus in successores Apostolorum, quorum princeps erat, causa efficiens extitit, ut Episcopus Alexandrinus, sanciente id Nicena Synodo & illam formam & exemplum contemplante, similem potestatem in Episcopos Egypti, Libyæ, & Pentapolitanos haberet. Hanc rationem formæ, siue causæ exemplaris, citato etiam canone Apostolorum 34. notavit Sanctus Anacletus, quem patres Synodi Nicenæ sequuti sunt. Sic enim ait in Epistola tertia, inde namque & beati Apostoli inter se statuerunt, ut Episcopi singulorum scirent gentium, quis inter eos esset primus, quatenus ad eum potior eorum sollicitudo pertineret, hic est Canon Apostolorum, deinde subiungit, & inter beatos Apostolos quædam fuit discretio: & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis: & Cephas, id est caput & principium teneret Apostolatus: qui & eandem formam suis successoribus, & reliquis Episcopis tenendam tradiderunt. Hactenus Anacletus. Propter hanc formam potestatis Petri, in reliquos omnes Apostolos à domino concessam & à beato Petro successori suo in successores Apostolorum, & reliquos Episcopos retinendam, factum est, ut Synodo Nicena ita sanciente, patriarcha Alexandrinus potestatem haberet in provincias Egypti, Libyæ, & Pentapolis, & ipsarum provinciarum Episcopis præesset. Igitur forma potestatis Episcopo Romano consueta, fuit causa potestatis Episcopo Alexandrino concessæ, & sancitæ. *ἡ αἰτία τῆς ἐπίσκοπικης ἐξουσίας ἐστὶν ἡ ἐξουσία τοῦ ἀποστόλου*, ut tradunt Philosophi, id est, quia omnis causa in agendo aliquid intelligitur. An cum Synodus dixit, habeat Episcopus Alexandrinus hanc potestatem, quia hoc est consuetum episcopo Romano, non satis aperte declarabat omnibus, exceptis contentiosis, & obstinatis, si non esset illa forma Episcopo Romano consueta, se talem formam potestatis non posse episcopis Alexand. & Antiocheno concedere? proba tu Antoni, quod hoc, nō habere eam consuetudinem episcopum Romanum, quā Synodus.

Demōstratio, quomodo forma potestatis beati Petri successori suo relicta causa efficiens sit potestatis Episcopis Alexandrino & Antiocheno concessæ.

Quomodo adhuc philosophice probetur. *ἡ αἰτία τῆς ἐπίσκοπικης ἐξουσίας ἐστὶν ἡ ἐξουσία τοῦ ἀποστόλου* in canone Niceno causā significare.

Synodus dicit, vt hoc demus nunc, non prohibuisset, quin illa potestas episcopo Alexandrino in Aegyptum, Libyam, & Pentapolim à Synodo Nicena cōcessa esset; & probatum à te erit, non fuisse causam eius consuetudinem Episcopi Romani; quia quod non prohibet, non est causa, tradunt Philosophi; sicut rursus, quod prohibet, causa est; siquidem in agendo aliquid, causa cernitur. Aut si hoc probare non potes; cede rationi nostræ, quia vt negatio causa negationis, sic affirmatio causa affirmationis, vt Aristoteles in secundo libro posteriorum tradit; aut si nec illud potes, nec hoc vis: esto ad aphoniam compulsus, vt stipes. Sed

Adhuc urge-
tur ratio
causæ, quã
ἐπεὶ ἂν li-
gnificat in
Canone Ni-
ceno.

Urgebo adhuc rationem causæ, quam ἐπεὶ ἂν in Niceno Canone declarat, quando scrutatorem causarum me vocas. Si Episcopus Alexandrinus primatum habet in episcopos Aegypti, Libyæ, & Pentapolis, quibus præest, & in quorum prouincias, & diæceses potestatem accepit, idque quia hoc consuetum est episcopo Romano habere scilicet primatum in episcopos, quibus præest, Ergo esse primum, magis conuenit episcopo Romano, quam episcopo Alexandrino: siquidem quia Episcopus Romanus primus est episcoporum, quibus præest; Episcopo Alexandrino concessum est à Synodo Nicena, vt esset primus Episcoporum, quibus per Aegyptum, Lybiam, & Pentapolim præest. Propter quod enim vnumquodque est, & illud magis est, dixit Philosophus libro 1. post. magis autem primus esse non potest, nisi sit primus omnium, & ex quo tanquam ex origine alij primi sint. ab ipso enim incipit ordo sacerdotalis, qui à beato Petro exordium cœpit, sicut S. Anacletus ait: & ab ipso incipit vnitas Ecclesiæ, quæ à beato Petro originem cepit, sicut ait beatus Cyprianus. At tu hic, Quænam, inquis, vnquam efficiens causa effectum tam alienum genuerit? immo quis effectus similior causæ suæ, & magis

Quomodo
falsum su-
mit Anto-
nius, vt pro-
bet non si-
gnificare
causam, illã
in Canone

Synonymus dici potest, quam primatus ex primatu? ex primatu in omnes Ecclesias, & earum episcopos primatus in Ecclesias Aegypti, Libyæ, & Pentapolis? illud verò, quod ais, cum tamen ille canon Nicenus tres illos episcopos suis finibus distinctos esse iubet, falsum est hoc, & ipsius canonis verba te falli conuincunt.

Si enim

Si enim Episcopo Romano Synodus Nicena iussit, ut tu fingis, esse distinctum suis finibus, ut tu loqueris, cur figuram sermonis mutauit? cur dixit figura iubendi, antiquæ consuetudines seruentur in Aegypto, Libya, & Pentapoli, ut episcopus Alexandrinus habeat horum omnium potestatem, episcopo verò nihil tali figura iubeat? sed potius se eum, eiusque consuetudinem sequi profiteretur in eo, quod de episcopo Alexandrino sancit, & iubet. Deinde addis, Quo sit, ut mentionem faciat priuilegiorum seruandorum Ecclesijs in alijs prouincijs, tantum abest, ut dicat omnes Ecclesias esse vni episcopo Romano addicendas. *fitu, πρεσβείων*, quod priuilegium in canone Niceno interpretati sunt, quid significaret, intellexisses, non existimares mentionem priuilegiorum Ecclesijs in alijs prouincijs seruandorum eo pertinere, ut episcopus Romanus habeat definitum & circumscriptum priuatis finibus priuilegiū, sicut Alexandrinus, & Antiochenus, atque aliarum Ecclesiarum Episcopi. Explicauimus notionem huius verbi *πρεσβείων* libro tertio contra Magdeburgenses, cum de hoc Canone sexto Synodi Nicenæ copiose differerem. Sed repetam hic propter eos, qui libros illos non habent, à verbo igitur *πρεσβείων* dicitur, quo verbo usus est Apostolus, cum ait, pro Christo ergo legatione fungimur; hoc enim est episcopi munus. Sed quia non licet episcopo, ubique legatione fungi, ut Paulo licebat, nisi tantum in diœcesi sibi assignata, utitur Synodus verbo *πρεσβείων*, quod non iam solam legationem significat, sed diœcesim, in qua legatio pro Christo obeūda est; sicut *διδασκαλία* doctrinā significat; *διδασκαλείον* verò scholam, ubi docetur. Quam nugatur patronus Molinei, qui dicit solam dignitatem, & non potestatem significare hoc verbum in canone sexto concilij Niceni, cum legatio sine potestate explicari non possit. Explicatum verò est, & iam probatum, quemadmodum Synodus Nicena sequens formam & exemplum Episcopi Romani sanxit, quod iam tunc in prisca consuetudine erat, ut episcopus Alexandrinus haberet potestatem in Aegyptum, Libyam, et Pentapolim: similiter Antiochenus in prouincias sibi iam olim subiectas. hi enim ha-

Niceno con-
iunctionem
ἰπεδία.

Quid *πρεσβείων*, quod priuilegium interpretatus est verus interpres, significet in canone Niceno, quod Antonius ignorauit, & alij cum eo.

bent primatus in illarum prouinciarum episcopos ad exemplum e-
piscopi Romani, qui habet in omnes. Sanxit etiam eadem Synodus
eodem Canone, & propter eandem causam exemplarem episcopi
Romani, vt reliquis Ecclesijs per prouincias seruarentur sua
βία, id est, suæ diœceses, vt quisque episcopus in diœcesi sua lega-
tione sua pro Christo fungeretur, quod est seruari vnicuique Eccle-
siae, id est, episcopo cuiusque Ecclesiae suum πρεσβειον, quod inter-
pres vertit priuilegium, quod tu non intelligens putasti signifi-
care hic, quod vulgo solet, vt priuilegium sit, vt iuris periti defini-
unt, Lex, quæ contra ius commune emanat. Vnde tu intulisti, Quo-
fit, vt mentionem faciat priuilegiorum seruandorum
Ecclesijs in alijs prouincijs, tantum abest, vt dicat, omnes
Ecclesias esse vni episcopo addicendas. Itaque ignoratione hu-
ius vocabuli existimasti illam partem canonis de seruandis priuile-

Quomodo
propter ig-
norationem
huius verbi
πρεσβειον,
putauit An-
tonius illam
partem cano-
nis Niceni
de seruandis
priuilegijs
episcopis in
eorum Eccle-
sijs repu-
gnare pri-
matui pon-
tificis Ro-
mani.

Quomodo
quod Anto-
nius dixit
decretum Sy-
nodi Nicæ-
næ ad solam
ἐπιτομήν,
id est, ad
bonum or-
dinem spe-
ctasse, con-
tra se dixit,
non intelli-
gens quid
diceret.

gijs suis Ecclesijs, repugnare primatui episcopi Romani in omnes
Ecclesias. Quia vero episcopi Romani πρεσβειον erat vniuersa Ec-
clesia per cunctum orbem diffusa, cui præsidet tanquam vnus pa-
ter familias, quem Christus domui suæ, quæ est vna Ecclesia Ca-
tholica, præfecit, & voluit, vt ab eo ordo sacerdotalis inciperet, &
origo esset vnitatis Ecclesiae, nihil de ea Synodus Nicæna hic sanxit,
sed potius eius formam, & exemplum sequuta est, tanquam causam
potestatis aliorum, & ἐπιτομήν, vt tu recte vocas, & si non intelli-
gens quid dicas, quod vbi que tibi accidere, demonstraui, & domo-
strabo adhuc. recte inquis, vetus illud Synodi decretum ad solam
ἐπιτομήν spectasse, quod ipsum optandum mihi erat, vt diceres, con-
tra te enim dicis, quod contra me dici putas. Si enim ad solam ἐπι-
τομήν id est, bonum ordinem spectabat illud vetus decretum Syno-
di Nicænae, igitur ad ἐπιτομήν illam spectabat habere rationem e-
piscopi Romani, siquidem ipsa Synodus testatur, sancire se hoc de-
cretum de episcopi Alexandrini potestate, & de Antiocheni, quia
hæc, inquit, est consuetudo Episcopi Romani. Aut si non specta-
bat, frustra, & superuacue consuetudinis episcopi Romani Syno-
dus meminit: siquidem ἐπιτομήν, id est, bonus ordo esse poterat
in prouincijs, & earum Ecclesijs, Alexandrino, & Antiocheno,
qui.

Quomodo
Antonius
vt est lubri-
cus, vbique
labitur; &
in laqueos
se ipse in-
ducit.

Quomodo
maxima om-
niū tyrānis
fit hæresis.

Testimoniū
Cypriani ad
tollendas
hæreses ne-
cessariū esse
in Ecclesia
vnius capi-
tis primatū.

igitur primatum in Ecclesia illi pij patres Synodi Nicenæ in illa
ἑταρεία, quam tu dicis, sancienda, & agnouerunt, & retinere
voluerunt, vt tu nolens prophetasti, cum dixisti, noluisse illos pi-
os patres tyrannidem in Ecclesiam inuehere. Vt semper lubricus es,
ita vbique laberis, & in laqueos te ipse inducis. Præterea, si san-
ctione istius ἑταρείας, quam dicis, tantum schismaticis patres illi
obuiam ire voluerunt, & non introducere tyrannidem, cum hære-
sis sit maxima omnium tyrannidis, hæretici enim esse velle domina-
ri fidei sine vlla ad scripturas secundum traditionem Apostolicæ
predicationis in Ecclesia intellectas, aut ad traditionem Aposto-
licam, aut ad pōtificem prouocatione; & vbi hæresis esse, ibi schis-
ma esse necesse esse, alioqui hæresis esse desineret: sequitur, patres
illos ἑταρεία illa prouidisse, etiam voluisse, ne hæreses, & schisma-
ta essent; hoc autem prouisum esse non poterat, nisi in illa ἑταρεία,
cui, vt tu fateris, consultum decreto illo esse voluerunt, primatus
vnius capitū ab illis Alexandrino, & Antiocheno, & à reliquis
omnibus episcopis agnosceretur, & teneretur, quia ex eius origi-
ne episcopatus per cunctas mundi Ecclesias diffusus, qui vnus est,
sicut vna Ecclesia, exordium ducit. Si negabis necessarium esse
vnius capitū primatum, id esse, Episcopi Romani beati Petri
successoris, ad tollendas hæreses, & schismata, dicat testimonium
beatus Cyprianus, & quia tu hunc testem vocare soles, condemnet
te suo testimonio testis tuus. Qui postquā hæreticorum mores frau-
dulentos, & fallacias eorum descripsit; subiungit causam, & ori-
ginem hæresum & schismatum his verbis in libro de vnitæte Ec-
clesiæ, hoc eo fit fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem
non reditur; neq; caput queritur; neq; magistri cælestis doctrina
seruatur. Quæ si quis consideret, & examinet, tractatus longo, at-
que argumentis opus non esse. Probatio esse ad fidem facilis com-
pendio veritatis; loquitur dominus ad Petrum, ego tibi dico, quia
tu es Petrus, & super istam petram ædificabo Ecclesiam meam; &
portæ inferorum non vincunt eam, tibi dabo clauēs regni cælorum
& c. & eidem post resurrectionem suam dicit, pasce oues meas.
ibidem dicit idem Cyprianus, disposuisse dominum auctoritate sua,
vt ab

ut ab hoc vno Petro origo vnitatis Ecclesie, quam super eum æ-
 dificaturus erat, inciperet. Hanc vnitatem Ecclesie qui non tener,
 inquit Cyprianus, tenere se fidē credit? si hæc, quæ beat⁹ Cyprianus
 scripsit, patres illi Synodi Nicenæ sciebāt, quomodo illo suo decreto
 ire obuiam schismaticis, ut tu ais, potuerunt, & ad compositionem
 ordinis spectare, si originem vnitatis Ecclesie negligebant? quo-
 modo vtrūq; id est, compositio ordinis Ecclesie, quæ vna est, ab
 illis patribus constitui poterat, nisi constitutum erat prius, vnde
 vnitatis Ecclesie inciperet? aut vnde incipere poterat, nisi vnde do-
 minus auctoritate sua in Euangelio disposuit? à quo autem vnitatis
 Ecclesie incipit, is caput Ecclesie, quæ est corpus Christi, sit, necesse
 est. Inde igitur hæreses, & schismata nasci dixit Cyprianus, quia
 neq; caput hoc quæritur, neq; magistri celestis doctrina seruiatur.
 ipse enim dominus hoc caput Ecclesie constituit, & caput esse Ec-
 clesie docuit. Illi verò patres Niceni non quærebant hoc caput,
 quia non quærent qui iam habent; sed qui aut nō habent; aut quod
 habebant, amiserunt, ut ad illud respondeamus, quod de illis patri-
 bus & eorum decreto scripsisti, Si primatus Episcopi Roma-
 ni verbo Dei fundatus esset, certè id non erat prætermitt-
 endum, præsertim in decisione Synodali. Immo non solum
 nō est prætermittendum, sed potius tanquam fundamentum vtriusq;
 quam dicis, in Ecclesijs Episcoporum constituendæ, & tanquā prin-
 cipium potestatis eorum propositum est, cum dictum est, quia hæc
 est Episcopo Rom. consuetudo. Non enim illa consuetudo forma
 & exemplum potestatis Episcopi Alexandrini, & Antiocheni, &
 aliorum episcoporum in Ecclesijs suis esse potuisset, nisi sic dominus
 auctoritate sua disposuisset, cum Ecclesiam suam super Petrum æ-
 dificauit, & ab eo originem vnitatis Ecclesie incipere voluit. Sed
 ut hic adhuc cauilleris, sic occurris, Quinetiam cum ait, hanc
 esse Episcopo Romano consuetudinem, satis indicat,
 cum etiam primatum, quem tum in sua prouincia Ro-
 manus Episcopus habebat, nisi sola consuetudine, (quā
 dictionem ridicule exponis potestatem spirituales) &
 propterea esse humani iuris. Et hic te ad academiā tuam pro-

Quam incre-
 dibile, & ab-
 surdum sit,
 nullas con-
 suetudines
 à sanctis A-
 postolis in
 Ecclesia reli-
 ctas esse; vt
 Antonius
 sentire &
 velle vide-
 tur.
 Nullum ma-
 gis idoneū
 testē esse A-
 postolicę tra-
 ditionis,
 quā consue-
 tudinē Ec-
 clesię Ca-
 tholicę.
 Quomodo
 Antonius
 Sadeel in
 contētiōis
 numeretur,
 qui sunt pe-
 iores, quam
 qui nō obe-
 diunt, quib.
 debent.
 Quid differ-
 rar nō obe-
 diens à con-
 tentioso.
 Quomodo
 Antonius
 Sadeel ma-
 trē Ecclesiā
 prodar, &
 dedecoret.
 Qui consue-
 tudinē pri-
 matus episc.
 Romani ad-
 ius humanū
 reuocat,
 quā multis
 modis pro-
 ditor exi-
 stat, quod
 Antonio
 Sadeeli con-
 tingit.

uoco, iudicet ipsa, an credendum sit, nullas consuetudines à sanctis
 Apostolis in Ecclesia relictas esse? an putabimus nihil in consue-
 tudine relictum esse eorum, quæ Ecclesiæ didicerunt, & acceperunt,
 & audierunt, & viderunt in apostolis? sic enim Apostolus ad Phi-
 lipp. scripsit, quæ & didicistis, & audistis in me, hæc agite, aut
 quæ à sanctis Apostolis in consuetudine relictæ sunt, minus erant
 diuini iuris? aut continuo erunt humani, quia in consuetudine nitū-
 tur? & quis magis idoneus testis traditionis Apostolicæ esse potest,
 quam consuetudo Ecclesiæ Dei? Non legisti Paulum, cum conten-
 tiosis consuetudinem opponit, si quis, inquit, videtur contentiosus
 esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei? in
 istis contentiosis numeraris tu Antoni, qui peiores sunt quam non
 obediens, sicut scriptum est in Deut. 21. filius noster non est
 obediens & contentiosus est, Græcè est ἀπειθὴς καὶ ἐπειθὴς, siue
 φιλόνομος, vt Philon Alexand. in libro de ebrietate legit, & in-
 terpretatur, ait enim interpretans hunc locum Deut. φιλόνομος, id
 est, contentiosum esse, non solum qui non est obediens, qui dicitur
 ἀπειθὴς, sed contrarium facit, vt qui non honorat, inquit, parentes,
 est ἀπειθὴς, id est, non est eis obediens; qui dedecore afficit, φιλό-
 νομος. Qui non defendit patriam propter ignauiam, non obedit, qui
 prodit, contentiosus, sic tu non solum non præbes te matri Eccle-
 siæ, quæ te peperit, & regenerauit, obediens, sed eam prodis, &
 dedecoras, cum contra consuetudinem ei à sanctis Apostolis tradi-
 tam, & Euangelica auctoritate fundatam, primatum Petri hu-
 mani iuris esse dicis. Audi quid doctissimus auctor Tertullianus &
 traditionum apostolicarum, & Ecclesiæ consuetudinum scientissi-
 mus in libro de corona militis scribat, nihil interesse, vtrum con-
 suetudo, quæ idoneus testis est traditionis, scriptura, an traditio-
 ne consistat; quando & legē ratio commendat: porro, inquit, si Lex
 ratione constat, Lex erit omne, quod ratione constiterit à quocunq;
 productum, neq; tam querendus est auctor, quā auctoritas consue-
 tudinis, cuius est traditio inuentrix, ratio confirmatrix, fides ob-
 seruatrix. Hæc omnia prodis Antoni, cū consuetudinem primatus
 episcopi Romani, quam patres Niceni venerati sunt, & tanquam
 formam

formam sequi, tu ad ius humanum reuocas; prodis inquam aucto-

ritate diuinam, qua fundata est, apostolicam traditionem, qua eam

Ecclesie transmisit; rationem, qua eam confirmat; fidem Ecclesie

Catholicae, qua eam obseruat. Præterea, cum Synodus Nicena di-

xii, τὰ ἀρχαῖα ἐτήρησεν, id est, vigeant prisca consuetudines in

Egypto, Libya, & Pentapoli, vt episcopus Alexan. horum om-

nium potestatem habeat &c. quis dubitare potest, qui vim verbi

ἀρχαῖον calleat, quin illæ consuetudines prisca, quas Synodus Ni-

cena vigeret, & firmas esse iubet, ab ipso principio Ecclesiarū apo-

stolicarum à satis Apostolis tradite essent? siquidē Petrus Marcū

discipulum suū, & ex baptismo filium Alexandriam misit, & eū

Ecclesie illi præfecit, & idē Antiochiæ Euodiam, & postea Igna-

tium. Quod si prisca iā erant, id est, ab ipso principio, vt dixi, Ec-

clesiarū apostolicarū instituta, hoc enim significat ipsum vocabulū

ἀποτὸν ἀρχαῖος dictū τὸ παμπάλαιον, cōsuetudo igitur episcopi Roma-

ni successoris beati Petri, quā eadem Synodus in ipso canone dicit,

prisca quoq; erat, & à sanctis apostolis ita tradita, sicut à domino le-

su accepit; siquidē in eam proficetur Synodus Nicena se intueri

tanquā in formā, cū prisca consuetudines potestatis episcopi Alex-

& Antioch. fixas esse iubet, quia ea est, inquit, episcopi Rom. con-

suetudo. An prisca apostolica consuetudines à posteriore & hu-

mani iuris consuetudine auctoritate, & formā acceperunt? aut quod

valentius est à minus valido robur, & firmitatē accipit? id est, di-

uini ius ab humano? accepisse verò auctoritatē, & formā ex consue-

tudine episcopi Rom. tanquā ex causa efficiēte, & origine, ipse ca-

non testis est, qui ait, vigeant prisca consuetudines episcopi Alex-

& Antioch. quia hæc est consuetudo Episc. Rom. an potuit clarius

& apertius Synodus Nicena dicere vnde illæ prisca cōsuetudines

manassent, quā cum dixit, quia hæc est cōsuetudo episcopi Romani?

hic tu, ne quod euidentis erat, concederes, cœpisti cauillari in cōiun-

ctione τῶν ἀδελφῶν & misisti me ad Grammaticos, qui te condemnant;

vocasti testes locos scripturæ, qui contra te testati sunt; accesserūt

etiam ex officina philosophiæ, qui contra te pronunciarent. Vnde

que teneris constrictus; sis licet anguis lubricus, elabi non poteris.

Illud.

Quomodo
illæ cōsuetu-
dines prisca
quas Canon
sexto Syno-
di Nicenæ
dicit, non
potuerūt nō
esse à sanctis
Apostolis
tradita: in
illis autē est
cōsuetudo
episcopi Ro-
mani, quam
idem canon
dicit, & in
quā tanquā
in formā, q̄
sequebatur,
eadem Syno-
dus intue-
batur.

Quomodo
illas prisca
consuetudi-
nes potesta-
tis Alexan-
driani episc.
& Antioch.
robur & au-
toritatem
accepisse à
cōsuetudi-
ne prisca &
Apostolica
episcopi Ro-
mani tan-
quam à cau-
sa efficiēte,
ipse canon
testis sit.
Quomodo
vndiq; An-
tonio Sadeel
teneatur cō-
strictus, vt
elabi non
queat, sit li-
cet anguis
lubricus.

Illud verò quod per parenthesim dixisti, ridicule me dictionem consuetudinis exposuisse potestatem spiritualem; quia tu paginam libri mei notasti, recitabo locum meae expositionis, ut si appareat, me, ut tu dicis, dictionem consuetudinis exposuisse potestatem spiritualem, ridiculus habear, & numerer; sin verò non appareat, tu habearis mendax. Sic enim ego scripsi; si consuetudo Episcopi Romani, id est, potestas spiritualis, qua uti consuevit in episcopos prouinciarum, quae ei subiectae sunt &c. quia consuetudo quatenus eorum est, quae dicuntur ad aliquid, quae autem sic sunt, sine duobus intelligi non possunt, necesse fuit mihi explicare cuius rei esset consuetudo ista episcopi Romani; consuetudo enim, alicuius rei consuetudo est, & quia quatenus qualitas, alicuius hominis est consuetudo; utrumque comprehendere mea expositione cum dixi, consuetudo episcopi Romani, id est, potestas spiritualis, qua uti consuevit episcopus Romanus. Non dixi, ut tu finxisti, consuetudo Episcopi Romani, id est, potestas spiritualis, quod non minus ridiculum fuisset, quam si dixissem exponens nomen patris, pater, id est, filius. At non sic dixi, sed consuetudo episcopi Romani, id est, potestas spiritualis, qua Episcopus Rom. uti consuevit; quia consuetudo ad id refertur, cuius est consuetudo; ut si dicerem, consuetudo, spiritualis potestatis consuetudo; sicut dicimus, pater, filij pater, & filius, patris filius. Postremo, ut hunc locum de sexto canone Synodi Nicenae finiam, & nihil à te contra primatum Petri ex ipso canone, aut ex interpretatione eius obiectum dissimulem, illa interpretatio canonis dis. 65. c. mos antiquus, quoniam quidem & Romano episcopo parilis est mos, nihil detrahit primatui Episcopi Romani; quia neque paritatem significat parilis, sed similitudinem formae; neque qui *συνήθεος* interpretatus est parile, bene interpretatus est, quia ista interpretatio in Gratiano feratur. In quo quotidie à nostris multa corriguntur, & limantur. Nec enim omnia, quae in eo feruntur, auctoritate Ecclesiastica sancita & confirmata sunt. Sed prosequamur reliquas tuas cauillationes. Frustra etiam, inquis, conaris declinare vetus Africanæ Synodi decretum, ne qui illic Ecclesiastico Iudicio damnati essent,

marc

Mendacium
Antonij de-
prehensum.

Commentum
Antonij.

Responso
ad obiectum
ex dis. 65.
parilis mos
&c.

mare traicerent, & vt duos parietes eadem fidelia deal-
 bares, tam hoc, quam Carthaginense decretum ad solas
 appellationes restrinxisti. Idq; modo necesse non sit eas
 ad Pontificem Rom. deferri. qua limitatione vetus illud
 statutum eludis. Si videor tibi frustra declinare vetus Afri-
 cane Synodi decretum, & illud eludere, cur non probas vtrumq;
 cur facis semper, quod Augustinus obijcit Parmeniano, dicit, in-
 quit, & non probas, quia tu dicentibus tantum credidisti. idem ti-
 bi accidit: quod sepius mihi in te repetendum est. Probemus igitur
 nos, te hic cauillari; quia quae omnibus patent, negare non po-
 tes. si eludere volui, vt dicit, statutum vetus Synodi Africanae
 illa limitatione, modo necesse non sit causam ad Pontificem Roma-
 num deferri, cur dissimulasti, quae in illa pagina libri mei à te le-
 cta, & notata scripsi, quibus te mendacij conuincio, id est, probo
 non me statutum illa limitatione eludere, sed te potius ab ipso Cy-
 priano redargui. Sic enim tu scripsisti. atq; in primis notanda est
 ratio, qua vetus illud decretum nitebatur; ita loquente Cypriano li-
 bro 1. epist. 3. Singulis, inquit, pastorib; portio gregis est ascripta,
 quam regat vnusquisque, & gubernet, rationem sui actus domino
 redditurus. Itaq; oportet eos, quibus praesumus, non circumcur-
 sare, nec episcoporum concordiam coherentem sua subdola & falla-
 citemeritate collidere & c. idē paucis verbis commutatis obiece-
 rat Illyricus, sanctus, inquit, Cyprianus archiepisc. Carth. & mar-
 tyr grauitate arguit Cornelium Papam admittentem appellationes
 ex Africa ad se; ac dicit, vetustissimum canonem in Ecclesia esse,
 vt vnusquisq; episcopus per se suum gregem secundum verbum Dei
 regat, redditurus soli Deo rationem & c. Haec Illyr. quem ego vt
 verbis eiusdem Cypriani, quem objecerat, confutarem, & redar-
 guerem, & te in eo, paulo altius locum Cypriani repetiui, post i-
 sta, inquit, insuper Pseudoepiscopo sibi ab haereticis constituto na-
 uigare audent, & ad cathedram Petri, & ad Ecclesiam principa-
 lem, vnde vnitas sacerdotalis exorta est; à schismaticis, & pro-
 fanis litteras ferre. Hic ego aduersus Illyricum & in eo aduersum
 te subiunxi: Iam tuus, & noster testis Cyprianus martyr cathedrā

Antonius
 Parmeniano
 Donatistae
 similis, sem-
 per dicit tā-
 tum, & non
 probat, quia
 ipse dicenti
 tantum cre-
 didit.

Quomodo
 Antonius
 mendacij
 conuincitur
 & ab ipso
 Cypriano
 teste suo re-
 darguitur.

Petri, & Ecclesiam principalem vocat, quam tu paulo ante à Synodo Nicena secundum antiquam consuetudinem æquatam esse volebas; quod si æquata erat, & illa erat iam antiqua consuetudo, quomodo eam ignorabat Cyprianus? aut si non ignorauit, quia nec ignorare potuit, & Ecclesia Romana æquata erat, quomodo eam vocat principalem? inter pares enim non potest esse vnus principalitas. Deinde testatur tuus testis & noster, exortam esse vnitatem sacerdotalem ex cathedra Petri, & Ecclesia eius principali; ergo qui non adheret Cathedrae Petri, & Ecclesiae eius, non pertinet ad Ecclesiam vnã Catholicam, quia ab origine vnitatis sacerdotalis, sine qua Ecclesia vna Catholica esse non potest, recessit, qui ab eo recessit, à quo ordo cœpit sacerdotalis. Cur hæc dissimulasti? cur ad ea non respondisti? redde rationem academiæ tuæ. Redeo ad epistolam Cypriani, sequitur de illo qui ausus fuerat ferre ad pontificem Rom. litteras à schismaticis, vt fidem eius violaret, neq; cogitare, inquit, eos esse Romanos, quorum fides Apostolo prædicante, laudata est, ad quos perfidia habere non posset accessum. Hic etiam querebam ab Illyrico, cum quo mihi sermo erat, quod in te etiam conuenit, quosnam Romanos hic diceret Cyprianus, ad quos perfidia non possit accedere? quos, inquam, nisi Ecclesiam Romanam? cuius fides deficere non potest, quia pro fide Episcopi eius dominus rogauit, & exauditus est, est autem Ecclesia in episcopo suo. & episcopus in Ecclesia, vt vides Cyprianus in Epist. ad Florentium, siue Puppianum scripsit. Sequitur in Epist. Quæ autem causa veniendi, & pseudoepiscoporum contra Episcopos factum nunciandi? inde ergo aiebam ego, iusta Cypriani querela de illius schismatici profectioe Romam ad Pontificem, quod cum nulla causa esset proficiscendi ad pontificem Rom. & declinandi iudicium Ecclesie Africanae, tamen ausus esset proficisci. Cum enim au interroganter, quæ causa veniendi? satis declarat nullam fuisse causam veniendi, siquidem nihil aliud haberet ille, quod nunciaret, præterquam quod pseudoepiscopi contra episcopos fecissent; quod erat non ius suum, sed iniuriam alij factam tueri velle. Si igitur causa vlla iusta veniendi fuisset, æquo animo passua

Quæ Antonius Sadecl dissimulauerit ex libro meo, cui responderet, quia fractus respondere non potuit.

passus esset Cyprianus venisse illum Romam, alioqui non que fuisset, quæ causa veniendi? quod perinde erat, ac si dixisset, nullam penitus causam fuisse. Id quod statim declarat; nam cum statutum, inquit, sit ab omnibus nobis, & æquum sit pariter ac iustum, ut uniuscuiusq; causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat unusquisque & gubernet, rationem sui actus domino redditurus; oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec episcoporum concordiam coherentem subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam, ubi & accusatores habere, & testes sui criminis possint. Hactenus Cyprianus. Idem statutum ut sanctissimum, & æquissimum servatur nunc per omnes Ecclesias Dei Ecclesie Romanæ & episcopo eius adherentes. Nec enim vspiam temere, ac sine causa probabili statim prouocatio ad pontificem Romanum vlli datur, quia æquum pariter & iustum est, ut Cyprianus ait, illic causam agi, ubi accusatores, & testes criminis esse possint. Hæc ego in illa pagina. Quæ si falsa esse putabas, debebas refellere, & non præterire: sin vera, falso dixisti, eludere me vetus illud statutum limitatione illa, modo necesse non sit eas causas ad Pontificem Romanum deferri. ego enim quod beatus Cyprianus in illa epistola interrogauit, quæ causa veniendi? interpretatus sum, satis declarasse Cyprianum illa percunctatione, nullam causam fuisse veniendi Romam, ut causa Romæ iudicaretur; ex quo intulisti, si causa vlla iusta veniendi fuisset, æquo animo passurum fuisse Cyprianum aduentum illorum Romam, alioqui non percontatus esset, quæ causa veniendi? quod perinde erat, ut si diceret, nullam penitus causam fuisse; id quod statim probat, repetam iterum, nam cum statutum, inquit, sit ab omnibus, & æquum sit pariter, & iustum, ut uniuscuiusque causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat unusquisque & gubernet, rationem sui actus domino redditurus, oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec Episcoporum concordiam subdola, & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam, ubi & accusatores

habere, & testes sui criminis possint. En Antoni, quare nulla causa erat illis veniendi Romam, vt Cyprianus percontando affirmavit, quia illic erat cognita, & a multis episcopis causa iudicata, vbi crimen admissum fuerat; & accusatores, ac testes criminis erant, qui Romam esse non poterant, vt iam venisse illos Romam postea damnationem graui iudicio tot episcoporum factam, vt idem Cyprianus ait, nihil aliud esset, quam circumcursare, & episcoporum concordiam subdola, & fallaci temeritate collidere. At si causa iusta veniendi Romam, & causam ad pontificem deferendi fuisset, quis Catholicus neget, a quo animo, vt antea dixi, passurum fuisset Cyprianum? Hæc enim sunt mea verba: ergo si causa iusta veniendi fuisset, venisse illos Romam, a quo animo Cyprianus passus es-

Quomodo redarguitur Antonius & demonstratur non eludendum, quod dicit illa limitatione, quam vocat; sed ipsū potius illudere principibus & populis, qui eum audiunt, dum vanis cauillationibus ad eos decipiuntur.

set: hanc iustam causam veniendi significat illa limitatio, quam tu vocas, quæ me dicit illud vetus & iustum statutum eludere, idq; modo necesse non sit eas causas ad pontificem Romanum deferre, necessarium enim vno modo dicitur, quod causa iusta, & ratio probabilis postulat. At quomodo statutum iustum iusto eludi potest? si deditur iusto & necessario eluditur? si exceptio causæ iustæ, quomodo iustum & necessario eluditur? si exceptio causæ iustæ, quam tu limitationem appellas, iniusta erat, & non erat exceptio causæ iustæ, sed iniustitia, cur non refellebas? cur non ratione aliqua eam improbasti, & redarguisti? si igitur hoc non fecisti, quia neque potuisti, sequitur non me eludere statutum, sed te illudere infelicibus principibus, & miseris populis, quos istis tuis prestigijs cauillationibus miseris fallis. Sed videamus si qua esse poterat iusta causa deferendi causæ ad pontificem iudicio etiam episcoporum Africanorum, vt inde etiam intelligas non eludi ista limitatione, quam dicitur statutum illud vetus. scripserunt episcopi Africani in Synodo Mauritanie congregati ad Damasum de quibusdam episcopis vicinis, qui non consulto episcopo Romano quosdam ex fratribus coepiscopis damnauerant; petebantq; ab eo, vt eos defenderet, quod videretur non licuisse vicinis illis episcopis facere, quod sine auctoritate pontificis facere ausi essent. Rescripsit Damasus Pont. episcopis in Synodo Mauritanie, cum Stephano Archiepiscopo congregatis, postquam lauda-

laudauit eos, quod prudenter pontificem de eare monuissent, discutere episcopos, & summas Ecclesiasticorum negotiorum causas, licere quidem metropolitano vna cum omnibus suis comprouincialibus, ita vt nemo ex eis desit, sed definire eorum, atq; Ecclesiasticarum summas querelas causarum, vel damnare episcopos absq; huius sanctæ sedis auctoritate non licet, inquit, deinde subiungit, quam omnes appellare, si necesse fuerit, & eius fulciri auxilio oportet: si necesse fuerit, dixit, Damasus, vt intelligeremus, cum non necesse fuerit, non esse prouocationem. Sed ego non testimonio aliqui apud omnes catholicos grauisimo Damasi pontificis aduersus te nunc vti volo, qui hæreticus es, & pontificem nullum agnoscis in Ecclesia, sed testimonio patrum Africanorum, quos nobis obiecis in statuto Cypriani, quod nunquam intellexisti, nec ij à quibus didicisti intellexerunt. Cur enim conquesti sunt illi patres Africani in Synodo Mauritanie congregati, de episcopis vicinis, qui non consulto prius episcopo Romano quosdam Coepiscopos damnauerant, si nulla causa iusta esse poterat, deferendi causam ad pontificem extra prouinciam? si nunquam necesse esse poterat, quia nunquam liceret? querela igitur illorum testis est, & causam iustam fuisse deferendi illorum episcoporum, qui damnati fuerant, causam ad pontificem, prius quam in prouincia de ea pronunciatum esset; & vt ita fieret, aliquando necesse esse; vt in causis episcoporum, & in grauisimis rerum Ecclesiasticarum causis. At illi, quos Romanam venisse post iustam condemnationem queritur Cyprianus, idque contra statutum vetus factum esse dicit, non erant episcopi, sed qui pseudoepiscopo sibi ab hæreticis, vt Cyprianus ait, constituto nauigare, inquit, audent, & ad Petri Cathedram, atq; ad Ecclesiam principalem. Hec etiam dissimulasti, ad quæ tibi respondendum erat, vt probares me illa limitatione decretum eludere, sed hætenus de limitatione, quam obiecisti. Videamus nunc, vtrum conatus sim declinare vetus Africanæ Synodi decretum, quam etiam dixisti, non intelligens quid diceres; & vtrum ego duos parietes, id est, tam hoc, quam Carthaginense decretum de vna fidelia dealbarim; an tu de vna officina ignorantie denigraueris. Canon

Testimoniū
episcoporū
Africanorū
contra An-
tonium.

Dissimulata
ab Antonio,
ad quæ re-
spondendum
ei erat, vt
probarer e-
ludi decre-
tum illa li-
mitatione
quam dicit.

Quomodo
refellitur &
redarguitur
quod dixit
declinari ve-
tus Africanæ
Synodi de-
cretum.

Canon x.
concilij Car-
th. qui Ca-
nonem Syn-
odi Afri-
canæ xc i i.
coarguit.

Quomodo
neq; Cano-
ne xc i i. co-
cilij Africa-
ni, nec villo
alio canone
appellatio-
nes episco-
porum ad
pontificem
prohibita
sunt, sed
presbytero-
rum, & dia-
conorum, &
minorum
clericorum,
& curia.

decimus concilij Carth. III. est, Hoc etiam placuit, ut à quibus-
cunq; iudicibus Ecclesiasticis, ad alios iudices Ecclesiasticos, ubi est
maior auctoritas, fuerit prouocatum, non eis obstit, quorum fuerit so-
luta sententia, si conuinci non potuerint, vel inimico animo iudicas-
se, vel cupiditate, & gratia deprauati. Cum dicunt, à quibuscunq;
iudicibus Ecclesiasticis, profecto neq; primates Africae, id est, pri-
marum sedium episcopos excipiunt, nec archiepiscopum Carthaginen-
sem maximū totius Africae Metropolitanū, nec eorū concilia, quin
ab omnibus prouocari posset ad alios Ecclesiasticos Iudices, ubi ma-
ior auctoritas esset, ut ad Romanos pōtifices. An si id prohibere vo-
luissent, nō aperte dixissent, ne quis in posterū ignoraret? sed recite-
mus nunc canonem Synodi Africanae 92. quē hostes episcopi Rom-
tanquā alterum parietem, vel murū obijcere solent, quem Canō ille
concilij Carth. proximè recitatus coarguit. Itē, inquit, placuit, ut
presbyteri, diaconi, vel ceteri inferiores clerici in causis, quas ha-
buerint, si de iudicijs Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Epi-
scopi eos audiant, & inter eos, quidquid est, faciāt, adhibiti ab eis
consensu suorum episcoporum. Quod si ab eis prouocandū putauerint,
non prouocent nisi ad Africana concilia, vel ad primates provinci-
arum suarū: ad transmarina qui putauerit appellandū, à nullo in-
tra Africam in cōmunionem recipiatur. Quid simile in tertio illo
Concilio Carth. sancitum est, aut quid obstabat, quo minus ita sanc-
ciant, si ita visum fuisset? ne vlla non obediendi per obscuritatem
canonis occasio in Africanis Ecclesijs præberetur? tamen si illud
hic obseruandū est, nullo Canone patres illos Africanos appella-
tiones episcopis interdixisse, sicut presbyteris, diaconis, & minoribus
clericis interdixerunt; quod episcoporum causa, ut sunt maiores,
ita magis ad episcopum Romanum pertinebant. Illud. n. quod in ex-
trema parte canonis proximè recitati græcè est $\omega\varsigma \pi \epsilon \rho \tau \omega \nu \epsilon \tau \iota \omega \nu$
 $\omega \omega \nu \pi \omega \delta \delta \alpha \nu \iota \varsigma \omega \pi \iota \varsigma \alpha \iota$, id est, sicut de episcopis saepe decretum est, nō
pote est vlla ratione sic intelligi, ne quis erreret, quasi hoc dicat canon,
decretum esse saepe, ut episcopi non appellent Iudices transmarinos,
sed primates, sicut de presbyteris, & diaconis, & alijs clericis mi-
noribus decretum est; non hoc, inquam, dicit: siquidem primates
NON

non sunt iudices appellationis episcoporum, sed primi iudices, ut constat ex concilio Carth. 3. Can. 7. Quisquis, inquit, episcoporum accusatur, ad primates provincie causam deferat accusator. Hoc ergo significat extrema pars canonis sicut de episcopis saepe decretum est, scilicet, ut si de eorum iudicijs questi fuerint clerici, fiat quod statutum est canone illo 92. Ac rursus Canone 63. illi ipsi patres Africani Concilij appellationes non a quibuscumq, sed ab arbitris interdixerunt, legem saeculi a ratione naturali dictam sequuti. Arbitri. n. sententia, inquit Vlpianus, siue a qua, siue iniqua sit, stare oportet; sibiq, unusquisq, imputare, quod eum elegerit. Patres itaq, Africani in illa Synodo Carth. 3. Canonem de appellationibus tenuerunt, & confirmarunt; cum enim illa Synodus in illo x. Canone dixit, a quibuscumq, iudicijs Ecclesiasticis provocatum fuerit, neminem excepit, a quo provocari non posset. In sexta vero Carthaginensi, etsi non recipiebant, donec eis in Concilio Niceno ostenderetur alius cano praeter sextum canonem, in quo, ut iam demonstratum est, primatus pontificis continetur, unde ius eum appellandi oritur, nunquam tamen primatum pontificis negaverunt, ut relex vno Augustino episcopo Hipponensi, qui Synodo interfuit & legatus Numidiae fuit, perspicere potest, de cuius multiplici testimonio pro primatu pontificis in paginis libri mei a te notatis recitavi nihil penitus respondisti, sed omnia dissimulasti, in quo satis de claris, esse te ad aphoniam redactum. Quis autem ignorat, ius appellationis ad Pontificem Romanum, cum iusta causa appellandi est, ex primatu eius ortum ducere? si plura de re hac desideras, scripsi copiosius libro 3. contra Centuriatores c. 2. unde illud postremo hic repetam, quod illi patres Carth. tunc peccarunt, postea successores eorum Bonifacio 11. pontifice correxerunt, cum inter Africanam, & Romanam Ecclesiam facta est pacis reconciliatio, ut perspicere potest ex epistola eiusdem Bonifacii ad Eulaliu, patriarcham Alexandrinu, in qua multa diuine praefati de distinctioe ordinu Ecclesiasticoru, et de mira conexione concordiae ex diuersitate ac distinctioe graduu, subiungit, quia igitur vnu quod salubriter tunc copletur officiu, cum fuerit vnus, ad que possit recurri, praepositus, vota nostra

Chari.

Quomodo intelligenda sit necessario extrema pars canonis 92. con. Africani, ne quis per ignorantiam in eo erret, aut cauillatur.

De appellatione ab arbitris merito secundum legem saeculi a ratione dictam in Conc. Africano interdicta.

Quod patres Africani in 3. Synodo Cath. c. x. omnium appellationes nemine excepto ad pont. Rom. tenuerunt, & confirmarunt; in sexta vero Synodo Carthag. ca. 92. appellationes tantum presbyterorum & diaconorum & aliorum clericorum minoru ad pontificem interdixerunt, tantisper dum alius

Canon Ni-
cenus præ-
ter sextum
eis ostende-
retur, appel-
lationes ta-
men Episco-
porum nun-
quam pro-
hibuerunt,
& primatū
Pontificis
semper con-
fessi sunt, vt
ex vni. Au-
gustini, qui
concilio in-
terfuit, mul-
tiplici testi-
monio per-
spici potest.

Charitatem tuam latere nolumus, ne qui particeps fuit sollicitudi-
dinis, gaudiorum fructus reddatur extorris. Et ideo Carthaginen-
sem Ecclesiam ad Communionem nostram redisse et aduentibus signi-
ficamus alloquijs, & mandatorum, quæ legatis nostris dedimus, se-
riem in omnibus fuisse completam, de qua pace vt ad dilectionē tu-
am plenius perfecte gaudium perueniret, libelli Eulalijs fratris &
consacerdotis nostri Carthaginensis episcopi, & Iustini clementissi-
mi principis Sacrarum litterarum exemplaria pariter credidimus
destinanda, & paulo post, Aurelius enim præfatæ Carthaginensis
Ecclesiæ olim episcopus cum collegis suis instigante diabolo super-
bire temporibus prædecessorum nostrorum Bonifacij, atq; Celesti-
ni contra Romanam Ecclesiam cœpit: sed videns se modo peccatis
Aurelij Eulalius à Romanæ Ecclesiæ communionem segregatum,
humilians recognouit se, pacem & communionem Ecclesiæ Roma-
næ petens, & subscribendo vna cum collegis suis damnauit aucto-
ritate apostolica omnes scripturas, quæ aduersus Romanam Eccle-
siæ priuilegia factæ quoquo ingenio fuerunt. si placuit Antoni tuis
Protestantibus imitari episcopos Carthaginenses, superbia in Ec-
clesiam Romanam aliquando elatos, cur non placet imitari episco-
pos Carthaginenses pœnitentia correctos? cur mauultis, sicut scri-
ptum est, emulari in malignantibus, & zelare facientes iniqui-
tatem. Hactenus de duobus parietibus dealbatis, si pictor
es, depinge in eis aliquos flosculos Cauillationum.

Audiamus, quæ sequuntur, num sint
minus falsa, & inepta, &
quæ te redar-
guunt.